

GNIEWAĆ (74) *vb impf*

e oraz a jasne.

inf gniewać (18). ◇ *praes 1 sg* gniewam (4). ◇ *2 sg* gniewasz (1). ◇ *3 sg* gniewa (7). ◇ *1 pl* gniewamy (6). ◇ *3 pl* gniewają (6); -ają (3) *GliczKsiąż, LubPs, ReszPrz*, -ają (1) *SkarŻyw*, -(a)ją (2). ◇ *praet 2 sg m* -ś, -eś gniewał (3). ◇ *3 sg m* gniewał (3). *1 pl m pers* -smy, -esmy gniewali (2), -chmy gniewali (2) *ArtKanc* (2 : 2). ◇ *2 pl m pers* -ście gniewali (1). ◇ *3 pl m pers* gniewali (4). ◇ *imp 2 sg* gniewaj (4). ◇ *1 pl* gniewajmy (1). ◇ *con 2 sg m* byś gniewał (2). ◇ *3 sg m* by gniewał (1). *n* by gniewało (1). ◇ *1 pl m pers* byśmy gniewali (2). ◇ *3 pl m pers* by gniewali (2). ◇ *part praes act* gniewając (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Powodować, wzbudzać czyjś gniew, prowokować kogoś do gniewu, drażnić; wobec Boga: grzeszyć; adducere aliquem ad indignationem, conciere iram, concitare aliquem in iram, facere a. movere stomachum alicui, movere indignationem Cn [kogo, co] (73) : BierEz 04; tedibiłmi radzily to abi yey m. tam zostala Turka niegniewayacz. poki azbi sye tego latha sprawi waleczne przetoczili. LibLeg 11/42v; RejRozpr C2; RejKup Aav; To około wftaw kościelnych krotko powiedaiac/ trzymac i czynic mamy ielli że próżno pana chfalić abo go okrutnie gniewać niehcemy MurzNT 76; Y yakoż yeft przenałtodłfy ten [prawyedliwy Pan [...]] Acz tu káždy w drodze swoiey dziwnie go gniewa [am] LubPs F4v, F4v, Y3v; KrowObr 47v; A w márney nienawiści/ y Páná gniewamy/ Y kłopotu márníego/ s tego dofyć mamy. RejZwierz 132v; Włpomnicie á niezápamięthawaycie/ izelcie wy ná pułczy gniewali Pána Bogá wálzego BibRadz Deut 9/7, Ex 23/21, Ier 7/18; Ná ty łłowá poczęli wżyfcy plákac á nárzekac bez miary/ częścią dla tego iz go takiego dobrodzieia kiedy gniewali ná pułczy BielKron 45v; Bo kto kogo miłuię/ ten łie tego łtrzeże aby go nigdy nie gniewał RejPos 144v; A gdy go widzifz tak dobrotliwego [...]/ á przeczżebyś łie theż nie miał łtrzedz tego/ abyś go nigdy nie gniewał RejPos 247v, 139v, Ooo4v; RejZwierz 178v; MycPrz I [A3]v; wiedzac się być człowiekiem ktory Páná Bogá częłtokroć gniewał poczał niepráwości łwych przed Pánem Bogiem się włkárzac BialKaz M4, Mv; niegniewayze go: boć nie z łolguie wyłtepkom wálzym CzechRozm 56, 7v, 251; PaprPan F2; KarnNap C, C3, Dv, E4v; SkarJedn 250; KochPs 6; Y gdy mu mowil Pan: dam ia tobie lud łepłzy [...] á ty złę/ co łiebie y mnie gniewaią/ wygubię: On mowil: niehcę miły Pánie SkarŻyw 482, 92 [2 r.], 198, 262, 292, 451; Włzyłtkie twoie wftawy/ łkryłem w łerce łwoie/ Aby łię nie gniewalo to mdlę łiało moie. KochMRot kt; ReszPrz 7; znamy złemy łię gniewali/ potępienie záłłuzyli. ArtKanc M19, B12v, E13; Ielłiz wıęc iz łię gniewam/ niehcelz nic wczynic/ Vczyn łla łławy łwoiey GrabowSet E4v, B3, L2v, N2, Y2; LatHar 581; SkarKaz 7a, 120b, 348b, 551b; GosłCast 14; SkarKazSej 680b, 692b, 701a; ZbyłPrzyg B4.*

gniewać przez co (1): Czwarty [!] łyn [...] ielłci dobry krzełciánin ktory łie boi by bogá nie obráził y záłuię zá grzechy cudze y łwe/ á niehcę bogá gniewac/ przes grzechy. HistRzym 102.

gniewać czym (12): SekłKat G3; Weirzymyłz tedy na złość łwoie a nalzého miłołciwe⁸⁰ pana wıęcyi niegniewaiemy łem nalzēm ku prółbie leniłtwem MurzNT 28v; Alić łch wielę mniēmá/ że by łię w łich pán bóg barzo kochal [...] a ono go tak barzo obrázią/ że łelz wedle przerzełzonych decretów przywodzi nás łtemu abyłmy ię przelłpili a łego łemi nie gniewali MurzNT 73v; Zálece łie [...] Stárym łeż Pátriárchom/ ktorzy łwiát poznali/ Rozmáitych łrudnołci/ ná łim wżywali/ Krocac

Ízalone ludzi/ by íie obaczáli/ Stworzycielá modlámi/ wiécey nie gniewáli *BielKom* B3; *BielKron* 4; Przewo maíz przepiecznie wyznáć przede mná y zupełnie/ złości y grzechy wízelákie [...]/ ktoremiś Páná Bogá gniewá *KarnNap* C4v; *ArtKanc* D2, M2, R17v, R48; *GrabowSet* S; A iáko máieítat Boíki troiáko gniewá *LatHar* 110.

W charakterystycznych połączeniach: gniewać Boga (6), dobroć, dobrodzieja (2), majestat, matkę, ojca, Pana (Boga, Jezusa) (22), slachtę, stworzycielá (2), towarzysza (2), Turka, wielmożność.

W przen [o co] (1) : Boć y mieízek íeít dobry towárzyíz/ ízkodá go ledá o co gniewáć. RejZwierc 61.

2. Być rozgniewanym [być może błędnie zamiast „gniewać się”] (1) : y owísem háłáfy ínimi wyełkye ítroyá/ á o to weípółek gnyewáya. *GliczKsiqż* I7v.

Formacje współrdzene: nadgniewać, pogniewać, przegniewać, rozgniewać, wygniewać, zagniewać, zgniewać; rozgniewawać; rozgniewować.

Cf GNIEWAJĄCY, GNIEWANIE, GNIEWANY